

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi poliisin hallinnosta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esitys sisältää ehdotuksen laiksi poliisin hallinnosta. Lailla korvattaisiin vuodelta 1966 olevan poliisilain organisaatiota käsittelevät säännökset.

Esityksen tavoitteena on selkeyttää poliisin organisaatiota koskevat säännökset sekä yh-

teistoiminta-alueiden asema poliisihallinnossa.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen kun tasavallan presidentti on vahvistanut eduskunnan hyväksymän lain.

SISÄLLYSLUETTELO

	Sivu		Sivu
YLEISPERUSTELUT	3	6 § Paikallispoliisi	7
1. Esityksen yhteiskunnallinen merkitys	3	7 § Paikallispoliisin tehtävät	7
1.1. Tavoitteet	3	8 § Poliisipiirien yhteistoiminta	8
1.2. Keinot	3	Valtakunnalliset yksiköt	8
2. Nykyinen tilanne	4	9 § Keskusrikospoliisi	8
3. Ehdotetut muutokset	4	10 § Suojelupoliisi	9
4. Asian valmistelu	5	11 § Liikkuva poliisi	9
5. Esityksen organisatoriset ja taloudelliset vaikutukset	5	12 § Poliisioppilaitokset	9
6. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja	5	13 § Muut yksiköt	10
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	6	14 § Poliisikoiralaitos	10
1. Lakiehdotuksen perustelut	6	Erinäiset säännökset	10
Yleiset säännökset	6	15 § Poliisin virat	10
1 § Poliisihallinto	6	16 § Tarkemmat säännökset ja määräykset	10
2 § Poliisin tehtävä	6	17 § Voimaantulo	10
3 § Neuvottelukunnat	6	2. Voimaantulo	10
Poliisin ylijohdo ja lääninjohto	6	LAKITEKSTI	11
4 § Poliisin ylijohdo	6	Laki poliisin hallinnosta	11
5 § Poliisin lääninjohto	7	LIITTEET	14
Paikallishallinto	7	1. Luonnos asetukseksi poliisin hallinnosta	14
		2. Luonnos poliisikoulutuksesta annettavaksi asetukseksi	19

YLEISPERUSTELUT

1. Esityksen yhteiskunnallinen merkitys

1.1. Tavoitteet

Poliisin tehtävänä on poliisilain (84/66) 1 §:n mukaan laillisen valtio- ja yhteiskuntajärjestyksen suojaaminen sekä yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitäminen. Poliisi toimii rikosten ennalta estämiseksi, tutkii tehdyt rikokset ja edistää liikenneturvallisuutta. Tämän lisäksi poliisi suorittaa muussa lainsäädännössä sille säädettyjä tehtäviä kuten syyttäjän- ja ulosottotehtäviä sekä erilaisia valvontatehtäviä. Keskeisimpänä voidaan pitää poliisin toimintaa yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseksi.

Poliisilla on keskeinen asema pyrittäessä valtion sisäisen turvallisuuden säilyttämiseen sekä sitä vaarantavien uhkien selvittämiseen ja estämiseen. Yleisen järjestyksen ja turvallisuuden säilyminen yhteiskunnassa kaikissa olosuhteissa on eräs perusedellytys yhteiskunnan ja sen jäsenten toiminnoille.

Poliisitoiminnan tavoitteiden saavuttaminen ja tehtävien asianmukainen hoitaminen edellyttävät poliisin organisaation, tehtävien ja toimivallan täsmällistä määrittelyä jokaisella organisaatiotasolla ja toiminta-alueella. Poliisin toiminnan tehostaminen ja kehittäminen yhteiskunnan ja kansalaisten muuttuvia tarpeita vastaavaksi edellyttää toiminnan seuranta- ja pitkäjänteistä suunnittelua ja painopistealueiden määrittelyä, jolloin voimavarat voidaan käyttää tehokkaasti ja tarkoituksenmukaisesti.

Poliisitoimen kehittämisessä joudutaan mahdolliset erisuuntaiset tavoitteet sovittamaan yhteen ja ottamaan huomioon toteuttamista rajoittavat tekijät. Eräs rajoittava tekijä on käytettävissä olevat voimavarat. Poliisin suhteellinen osuus valtion koko henkilöstöstä on vuosia pysynyt vakiona. Yleistaloudellisista syistä johtuen tätä osuutta ei ole ollut mahdollista lisätä. Kiireellisten tehtävien hoitamiseksi ja turvallisuuteen kohdistuvien uhkien torjumiseksi poliisin on kuitenkin ylläpidettävä jatkuvaa valmiutta. Poliisipalvelusten tarjonnan alueellisten erojen pienentämiseksi ja poliisin tavoitettavuus-

den parantamiseksi on toteutettava sekä organisatorisia että toiminnallisia järjestelyjä.

Poliisitoimen kehittämisen tavoitteena on rakenteeltaan ja menettelytavoiltaan sellainen organisaatio, joka mahdollisimman hyvin pystyy täyttämään sille asetetut vaatimukset. Valtionhallinnon yleiset kehittämistavoitteet tulee ottaa huomioon myös poliisitoimen kehittämisessä.

Poliisitoimen kehittämistä on hidastanut ja vaikeuttanut poliisipiirijaotuksen jälkeensä jääneisyys. Maassamme on paljon voimavaroiltaan liian pieniä piirejä. Poliisipiirijaotus ei vastaa poliisin tehtävissä ja toimintaympäristössä tapahtuneita muutoksia. Tämän vuoksi poliisipiirijaotusta on kehitettävä. Tavoitteena on muodostaa alueiltaan ja voimavaroiltaan nykyistä toimintakykyisempiä poliisipiirejä. Samalla kehitetään palvelustieverkkoa ja ylläpidetään sitä palvelujen kysynnän edellyttämällä tavalla.

1.2. Keinot

Poliisin eri yksiköiden tehtäväaluetta ehdotetaan täsmennettäväksi sekä yhteistoimintajärjestelyjä selkeytettäväksi säätämällä laki poliisin hallinnosta. Yksityiskohtaiset säännökset poliisin organisaatiosta ja tehtävistä sekä virkamiehistä annettaisiin asetuksella. Poliisikoulutusta koskevat säännökset koottaisiin erilliseen poliisikoulutuksesta annettavaan asetukseen.

Poliisipiirijaotus on osittain epätarkoituksenmukainen. Tarkoituksenmukainen piirijaotus ei kuitenkaan ole saavutettavissa yksinomaan poliisilainsäädäntöä kehittämällä. Sisäasiainministeriön asettama paikallishallintotyöryhmä on mietinnössään 13 päivänä joulukuuta 1989 tehnyt ehdotuksen laiksi paikallishallinnon kehittämisen perusteista. Esityksen mukaan valtion paikallishallinto järjestettäisiin kihlakunnittain. Ehdotuksen mukaan kihlakuntajako uudistettaisiin vuoden 1992 loppuun mennessä.

Ennen paikallishallinnon kokonaisuudistusta on edelleen harjoitettava myös poliisipiirien välistä yhteistoimintaa. Poliisipiirien erilaisuudesta johtuen yhteistoimintajärjestelyt poikkeavat toisistaan. Tämän vuoksi laissa ei voida

antaa yksityiskohtaisia säännöksiä yhteistoimintajärjestelyistä. Lakiin ehdotetaan otettavaksi säännös, jonka nojalla lääninhallitus voi muodostaa yhteistoiminnassa hoidettavaa poliisitoimintaa varten poliisi- ja paikallispoliisi-alueita ja määrätä johtajan sekä muut johtosuhteet yhteistoiminta-alueella.

2. Nykyinen tilanne

Keskeisin poliisia koskeva säädös on vuonna 1966 annettu poliisilaki (84/66). Poliisilakia on muutettu useita kertoja, viimeksi 23 päivänä maaliskuuta 1990 annetulla lailla (300/90). Organisaatiosäännösten lisäksi laissa on säännöksiä poliisin valtuuksista yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseksi.

Poliisilakia täydentäviä säännöksiä on annettu poliisiasetuksella (737/85). Myös poliisiasetusta on muutettu useita kertoja, viimeksi 22 päivänä helmikuuta 1991 annetulla asetuksella (426/91).

Poliisilain 2—10 §:ssä on säännökset poliisin organisaatiosta. Poliisitoimen ylin johto ja valvonta kuuluu sisäasiainministeriölle. Valtakunnallista poliisitoimintaa varten toimivat välittömästi sisäasiainministeriön alaisina keskusrikospoliisi, suojelupoliisi ja liikkuva poliisi. Poliisin koulutusta antavat poliisiopisto ja poliisikoulu. Poliisin huoltoa varten ovat poliisivarikot ja poliisikoiralaitos.

Läänissä poliisin toimintaa johtaa ja valvoo lääninhallitus. Paikallista poliisitoimintaa varten toimivat lääninhallituksen alaisina poliisi- ja paikallispoliisi-alueita ja johtosuhteita. Poliisi- ja paikallispoliisi-alueita on yhteensä 249. Poliisi- ja paikallispoliisi-alueiden johtaminen on vanhentunut ja epätarkoituksenmukainen. Tämän seurauksena voimavarat, ennen kaikkea henkilöstö, ovat pirstoutuneet liian pieniin ja epäitsenäisiin ympäristöihin. Tehtävät on voitu hoitaa vain piirien voimavaroja yhdistämällä. Tämä on toteutettu muodostamalla kahdesta tai useammasta poliisi- ja paikallispoliisi-alueesta poliisitoiminnan hoitamista varten. Yhteistoimintaa koskeva säännös on poliisiasetuksen 13 §:ssä. Muita säännöksiä yhteistoiminnassa hoidettavista tehtävistä ja johtosuhteiden järjestämisestä ei ole.

Sisäasiainministeriön apuna toimii poliisiasiain neuvottelukunta ja paikallispoliisin apuna

poliisi- ja paikallispoliisi-alueiden neuvottelukunta kussakin poliisi- ja paikallispoliisi-alueella. Neuvottelukunnat ovat neuvonantajia eikä niillä ole päätösvaltaa.

3. Ehdotetut muutokset

Poliisin organisaatiota koskevat säännökset ehdotetaan erotettaviksi poliisin toimivaltuuksia koskevista säännöksistä säätämällä erillinen laki poliisin hallinnosta sekä sen nojalla asetus poliisin hallinnosta ja asetus poliisikoulutuksesta.

Poliisin kolmiportaiseen organisaatorakenteeseen ei ehdoteta muutoksia. Poliisissa olisi edelleenkin poliisin ylin johto, lääninjohto ja paikallispoliisi. Sen lisäksi valtakunnallisia yksiköitä olisivat keskusrikospoliisi, suojelupoliisi, liikkuva poliisi, poliisiopisto, poliisikoulu, poliisikoiralaitos ja poliisivarikko.

Poliisi- ja paikallispoliisi-alueiden johtaminen on epätarkoituksenmukainen. Poliisi- ja paikallispoliisi-alueiden johtaminen tarkoituksenmukaisemmaksi on tapahtunut hitaasti. Tämän vuoksi on poliisi- ja paikallispoliisi-alueiden yhteistoimintaa jouduttu laajentamaan ja tehostamaan. Voimassa olevien säännösten nojalla erityisesti yhteistoiminta-alueiden johtosuhteissa ja poliisi- ja paikallispoliisi-alueiden toimivaltakysymyksissä on ollut epäselvyyttä. Yhteistoimintajärjestelyjä ehdotetaan nyt selkeytettäväksi siten, että hallintoa koskevaan lakiin otetaan säännös, jonka nojalla lääninhallitus voi määrätä yhteistoiminta-alueen muodostamisesta, yhteistoiminnassa hoidettavista tehtävistä ja yhteistoiminta-alueen johtosuhteista.

Normaalista linjaorganisaatiosta erillään olevat valtakunnalliset organisaatiot ovat edelleen tarpeen sellaisia poliisitoimen alueita varten, joissa poliisitoiminnan erityisluonne tai samanaikainen operatiivinen toiminta valtakunnan eri puolilla edellyttävät erillistä keskitettyä organisaatiota.

Tämän johdosta ehdotetaan keskusrikospoliisi ja suojelupoliisi säilytettäväksi valtakunnallisina yksikköinä ja niiden toimintaa kehitettäväksi nykyisen organisaatorakenteen pohjalta. Erityisen tärkeää on määritellä työnjako keskusrikospoliisin ja paikallispoliisin sekä toisaalta keskusrikospoliisin ja suojelupoliisin välillä niiden tutkittaviksi kuuluvien asiaryhmien osalta. Tämän vuoksi ehdotetaan laissa annetta-

vaksi sisäasiainministeriölle oikeus määrätä ne asiar ryhmät, jotka kuuluvat keskusrikospoliisiin ja suojelupoliisiin tutkittaviksi.

Liikkuvan poliisin johto on maaliskuun alusta 1991 lukien siirretty sisäasiainministeriöön liikkuvan poliisin säilyessä valtakunnallisena yksikkönä. Liikkuvan poliisin toimintaa kehitetään nykyisen organisaatorakenteen pohjalta.

Poliisiopiston, poliisikoulun ja poliisikoiralaitoksen toiminta ehdotetaan säilytettäväksi nykyisenä. Poliisivarikoita on tällä hetkellä neljä: poliisiase-, poliisiauto-, poliisivarus- ja poliisiviestivarikko. Vuoden 1992 maaliskuun alusta lukien poliisiase-, poliisiauto- ja poliisiviestivarikko yhdistetään yhdeksi varikoksi. Poliisivarusvarikon toiminta lakkautetaan samasta ajankohdasta lukien.

4. Asian valmistelu

Poliisilainsäädännön kokonaisuudistusta on valmistellut 23 päivänä helmikuuta 1984 asetettu parlamentaarinen poliisikomitea. Komitea on 12 päivänä kesäkuuta 1986 antanut mietintönsä (komiteanmietintö 1986:16). Mietintö sisältää ehdotuksen poliisilaiksi, laiksi erityissuojelusta sekä laiksi viestinnästä ja yksityisyyden suojasta.

Komitean ehdotuksesta pyydettiin lausunto 169 viranomaiselta, laitokselta ja yhteisöltä. Sisäasiainministeriön asettama työryhmä, johon poliisin edustajien lisäksi kuului sekä oikeusministeriön että valtiovarainministeriön edustaja, valmisteli ehdotuksen poliisin hallintolaiksi ja poliisilaiksi (komiteanmietintö 1989:25) komiteanmietinnön ja siitä annettujen lausuntojen pohjalta sekä hallinnon kehittämisen ministerivaliokunnan antamien suuntaviivojen mukaisesti. Poliisilakityöryhmän mietinnöstä pyydettiin lausunto 46 viranomaiselta, laitokselta ja yhteisöltä. Poliisilakityöryhmän mietinnön ja siitä saatujen lausuntojen pohjalta on sisäasiainministeriössä virkamiestyönä viimeistelty ehdotus laiksi poliisin hallinnosta.

Poliisilainsäädännön kokonaisuudistusta valmistellut poliisilakityöryhmä laati ehdotukset

laiksi poliisin hallinnosta ja poliisilaiksi. Työryhmä katsoi, ettei poliisin hallintoa koskevan lain voimaantulo ole sidoksissa poliisilain voimaantuloon.

Edellä selostetun valmistelun pohjalta annettiin eduskunnalle elokuussa 1990 hallituksen esitys laiksi poliisin hallinnosta (HE 221/1990 vp.). Eduskunta hyväksyi esityksen vähäisin muutoksin, mutta se äänestettiin lepäämään yli vaalien. Tässä esityksessä on tarkistettu ja täydennetty ehdotettua lakia eräiltä osin.

5. Esityksen organisatoriset ja taloudelliset vaikutukset

Paikallispoliisin yhteistoiminnan sääntely ja yhteistoiminnassa hoidettavien tehtävien johtosuhteitten selkeyttäminen helpottavat yhteistointajärjestelyjä. Yhteistoiminnalla voidaan tehostaa toimintaa, saadaan voimavaroja tarkoituksenmukaisempaan käyttöön, voidaan poistaa päällekkäisiä toimintoja ja parantaa palvelua. Toimintoja yhdistämällä voidaan menoja myös jonkin verran säästää.

6. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja

Paikallishallintotyöryhmä on tehnyt ehdotuksen laiksi paikallishallinnon kehittämisen perusteista. Ehdotus merkitsee kihlakuntajaoituksen uudistamista niin, että se soveltuu laajalaisen valtion paikallishallinnon käyttöön. Vaikka paikallishallinnon kokonaisuudistus on vireillä on välttämätöntä kiireellisesti selkeyttää nykyisiä yhteistointajärjestelyjä.

Tarkoituksenmukaisin ratkaisu on antaa organisaatiota käsittelevä laki jo ennen poliisin valtuuksia käsittelevän poliisilakiehdotuksen lopullista valmistumista. Poliisilain kokonaisuudistusta jatketaan edelleen valmistelemalla sisäasiainministeriössä poliisilakityöryhmän mietinnön ja mietinnöstä saatujen lausuntojen pohjalta ehdotus poliisin valtuuksia käsitteleväksi poliisilaiksi.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotuksen perustelut

Yleiset säännökset

1 § *Poliisihallinto.* Poliisilain 2 §:n mukaan poliisissa on ylijohdo ja lääninjohto, valtakunnallista poliisitoimintaa varten keskusrikospoliisi, suojelupoliisi ja liikkuva poliisi sekä paikallista poliisitoimintaa varten paikallispoliisi. Poliisin koulutusta varten on poliisiopisto ja poliisikoulu, poliisin huoltoa varten poliisivarikoita sekä poliisikoiratointia varten poliisikoiralaitos.

Poliisin kolmiportaiseen organisaatiomalliin ei ehdoteta muutoksia. Poliisissa olisi edelleenkin sisäasiainministeriössä poliisin ylijohdo, lääninhallituksessa lääninjohto ja poliisiipiireihin jaettu paikallispoliisi. Sen lisäksi valtakunnallisia yksiköitä olisivat keskusrikospoliisi, suojelupoliisi, liikkuva poliisi, poliisiopisto ja poliisikoulu, poliisivarikko sekä poliisikoiralaitos.

Läänissä poliisin toimintaa johtaisi ja valvoisi kuten nykyisinkin lääninhallitus. Lääninhallituksen alaisina paikallishallintoviranomaisina toimisivat poliisiipiirit. Poliisiipiireistä voitaisiin poliisitoimen tarkoituksenmukaista yhteistoimintaa varten muodostaa yhteistoiminta-alueita.

Poliisitoimen hoitaminen Ahvenanmaan maakunnassa määräytyy Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/91) nojalla. Ehdotetussa pykälässä olisi vain viittaussäännös.

2 § *Poliisin tehtävä.* Poliisilain 1 §:n mukaan poliisin tehtävänä on laillisen valtio- ja yhteiskuntajärjestyksen suojaaminen sekä yleisen järjestyksen ja turvallisuuden voimassa pitäminen.

Poliisin tehtävämäärittely liittyy niin kiinteästi poliisin valtuuksia koskeviin säännöksiin, että määrittely ehdotetaan otettavaksi poliisilainsäädännön kokonaisuudistuksen toisessa vaiheessa valmisteltavaan poliisin valtuuksia sääntelevään poliisilakiin. Ehdotetussa pykälässä olisi vain viittaus poliisilain 1 §:ään.

3 § *Neuvottelukunnat.* Poliisilain 7 a §:n mukaan yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämistä sekä poliisihallinnon yleistä kehittämistä koskevien periaatteellisten ja laajakantoisten kysymysten käsittelemistä varten sisäasiainministeriön apuna on poliisiasia neuvottelukunta. Paikallispoliisin apuna on sen toiminnan edistämistä sekä poliisitoiminnan ja siihen liittyvien toimintojen yhteensovittamista

varten jokaisessa poliisiipiirissä neuvottelukunta. Tarkemmat säännökset neuvottelukunnista ovat poliisihallinnon neuvottelukunnista annetussa asetuksessa (675/73).

Ehdotetussa pykälässä olisi säännös, jonka mukaan sisäasiainministeriön, poliisiipiirien ja poliisiipiireistä muodostettujen yhteistoiminta-alueiden yhteydessä toimisi neuvottelukuntia. Tarkemmat säännökset neuvottelukunnista annettaisiin poliisin hallintoa koskevassa asetuksessa. Sisäasiainministeriön yhteydessä toimisi edelleenkin poliisiasia neuvottelukunta ja poliisiipiirin yhteydessä poliisiipiirin neuvottelukunta.

Kun poliisiipiirit toimivat yhteistoiminnassa, on tarkoituksenmukaista, että koko yhteistoiminta-alueella on yhteinen neuvottelukunta. Tällöin neuvottelukunnan merkitys myös korostuisi. Yhteistoiminta-alueeseen kuuluvien kuntien edustajat valvoisivat neuvottelukunnassa oman poliisiipiirinsä asukkaiden etua. Heillä olisi mahdollisuus vaikuttaa muun muassa siihen, että yhteistoiminta-alueen voimavaroja käytetään tasapuolisesti koko yhteistoiminta-alueella.

Poliisin ylijohdo ja lääninjohto

4 § *Poliisin ylijohdo.* Poliisilain 8 §:n mukaan poliisin ylijohdona on sisäasiainministeriön poliisiosasto. Poliisin ylijohdon tehtävät on määritelty poliisiasetuksen 4 §:ssä. Sen mukaisesti poliisin ylijohdona sisäasiainministeriön poliisiosasto suunnittelee, johtaa, ohjaa ja valvoo poliisin toimintaa valtakunnassa. Vastaavat säännökset olisivat ehdotetun lain 4 §:ssä.

Poliisin ylijohdona poliisiosastolle kuuluisivat poliisitoimen suunnittelemiseen, kehittämiseen ja johtamiseen liittyvät tehtävät. Poliisin ylijohdo hoitaisi myös toiminnalliset asiat eli poliisin operatiivisen johtamisen tilanteissa, jotka vaativat, että poliisin ylijohdon johtaa. Kehittämisen tarkoittaisi erityisesti poliisin toimialaa koskevan lainsäädännön kehittämistä sekä koulutuksen ja tutkimuksen kehittämistä. Käytännön tutkimustoiminnasta huolehtisivat poliisioppilaitokset.

5 § *Poliisin lääninjohto.* Poliisilain 8 §:n 2 momentin mukaan poliisin lääninjohtona on lääninhallituksessa poliisitoimisto.

Lääninhallituksessa poliisiasioita hoitava yksikkö on osa poliisin linjaorganisaatiota. Tämän vuoksi olisi tarkoituksenmukaista, että poliisitoimisto olisi itsenäinen osasto taikka osastojaon ulkopuolella oleva toimisto. Lääninhallitusasetuksen nojalla ei nykyisin ole mahdollista perustaa lääninhallitukseen poliisi-osastoa. Asetuksen muutoksella se kuitenkin olisi mahdollista. Tarkoituksenmukaista olisi, ettei laintasoinen säännös ole esteenä lääninhallituksen organisaatiouudistukselle. Tämän vuoksi nyt ehdotetaan säädettäväksi, että poliisin lääninjohtona olisi lääninhallituksen poliisiosasto tai poliisitoimisto.

Poliisin lääninjohtoon tärkeimmät tehtävät läänissä ovat samat kuin poliisin ylijohdon tehtävät koko maan osalta eli poliisitoimen suunnittelu, kehittäminen ja johtaminen. Suunnittelulla tarkoitettaisiin sekä toiminnan että talouden suunnittelua. Kehittäminen olisi toimintatapojen ja ennen muuta yhteistoiminnan kehittämistä. Johtamisella tarkoitetaan hallinnollista ohjausta, voimavarojen ohjausta ja toiminnallisten tilanteiden operatiivista johtamista tarpeen niin vaatiessa. Valvonta tapahtuisi seurantatietojen ja poliisipiirien tarkastusten avulla.

Lääninjohtoon keskeisimpänä poliisitoimen johtamiseen liittyvänä tehtävänä on poliisin eri yksiköiden yhteistoiminnasta huolehtiminen. Ehdotetun pykälän 2 momentin 2 kohdan mukaan poliisin lääninjohtoon tehtävänä on huolehtia paikallispoliisin, keskusrikospoliisin ja liikkuvan poliisin yhteistoiminnasta läänissä. Säännöksen nojalla lääninhallituksen tehtävänä on huolehtia siitä, että edellä mainittujen yksiköiden yhteistoiminta läänissä on tarkoituksenmukaisesti järjestetty sekä ratkaista ne ongelmat, jotka mahdollisesti aiheutuvat useamman yksikön osallistuessa saman asian hoitamiseen.

Paikallishallinto

6 § Paikallispoliisi. Poliisin päävoimana toimisi edelleenkin paikallispoliisi. Sillä olisi koko maan kattava organisaatio ja jatkuva valmius toimintaan.

Alueaston järjestelyistä johtuen paikallispoliisin hallinnollisen jaotuksen tulee perustua lääninjakoon siten, että jokainen poliisipiiri on kokonaisuudessaan yhden läänin alueella. Vanhaan on ollut niin, että poliisipiiriin on kuulunut yksi tai useampia kokonaisia kuntia.

Tämä on selkeä eikä tästä ole syytä luopua. Jos kunta on alueeltaan tai väestöltään kovin suuri, poliisipiirin sisällä voidaan tehdä tarvittaessa alueellisia ja toiminnallisia jaotuksia pienempiin alayksikköihin.

Historiallisista syistä poliisipiirit ovat meillä joko poliisilaitoksia tai nimismiespiirejä. Edellisiä ovat voineet olla vain sellaiset kaupungit, jotka on perustettu ennen vuotta 1959. Poliisilaitoksen muodostamaan poliisipiiriin on voinut kuulua kuhunkin vain yksi tällainen kaupunki. Vanhaan kuntamuotojen väliseen eroon perustunut poliisin hallinnollinen jaotus ei enää ole näin kaavamaisessa muodossa tarkoituksenmukainen. Vaikka edelleenkin on poliisitoiminnan ja muiden poliisille kuuluvien tehtävien kannalta tarpeen, että käytettävissä on sekä poliisilaitostyyppinen poliisipiiri että nimismiesjärjestelmään perustuva poliisiapiiri, näiden sitomista kuntamuotoon ei enää voida pitää tarkoituksenmukaisena.

Muun hallinnollisen jaotuksen tavoin poliisiapiirijaotuksesta päättäisi, kuten nykyisinkin, valtioneuvosto. Poliisiapiirijaotuksesta päätettäessä on asiasta pyydetty lääninhallituksen lausunto. Lausuntomenettely ei tosin ole perustunut velvoittavaan säännökseen. Nyt pykälään ehdotetaan otettavaksi säännös, jonka mukaisesti poliisiapiirijaotuksesta päätettäessä on asiasta pyydettävä aina lääninhallituksen lausunto.

7 § Paikallispoliisin tehtävät. Poliisilain 4 §:n 1 momentin mukaan paikallispoliisin tehtävänä on yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitäminen, rikollisuuden torjuminen, rikosten tutkinta, rikoksiin syylistyneiden syytteeseen saattaminen sekä niiden muiden tehtävien suorittaminen, jotka säännösten mukaan kuuluvat tai joiden on muutoin katsottava kuuluvan poliisille. Paikallispoliisin tehtävät ehdotetaan säilytettäväksi asiallisesti samoina. Liikenteen valvonta ja liikenneturvallisuuden edistäminen on kuitenkin otettu omaksi tehtäväryhmäksi, jotta sen merkitys korostuisi.

Poliisille kuuluvista tehtävistä huolehtii paikallistasolla ensisijaisesti paikallispoliisi. Paikallispoliisin ensisijainen vastuu pykälässä luetelluista tehtävistä ei poistu sen vuoksi, että esimerkiksi keskusrikospoliisi osallistuu rikosten estämiseen ja selvittämiseen ja liikkuva poliisi liikenteen valvontaan ja ohjaamiseen.

Valtakunnalliset yksiköt täydentävät sitä työtä, joka paikallistasolla kuuluu poliisipiireille.

Poliisille kuuluu lukuisa joukko erilaisia tarkastus-, valvonta- ja hyväksymistehtäviä. Poliisi myöntää myös monia erilaisia hallintolupia. Näihin tehtäviin, joiden asiasisältö määräytyy asianomaisista erityissäännöksistä, sisältyy viittaus pykälän 1 momentin 5 kohtaan.

Ehdotetun pykälän 2 momentti sisältää viittauksen niihin oikeudenhoidon tehtäviin, jotka vanhastaan ovat kuuluneet nimismiehelle. Näiden osalta ei ole tarkoitus ryhtyä tässä yhteydessä periaatteellisiin uudelleenjärjestelyihin. Nimismiesorganisaatiossa hoidettaisiin siten edelleenkin syyttäjäntehtävät ja ulosottotehtävät nimismiespiirien alueella. Tämän tehtäväalueen uudelleen järjestely tulee erikseen ratkaistavaksi paikallishallintoyöryhmän mietinnössä esitetyn valtion paikallishallinnon kehittämisen perusteita koskevan lain ja siihen liittyvän jatkovalmistelun yhteydessä.

8 § Poliisipiirien yhteistoiminta. Poliisipiirien suuresta lukumäärästä ja niiden erilaisesta koosta johtuen vain suurimmat poliisipiirit pystyvät itsenäiseen ympärivuorokautiseen toimintaan. Tämän vuoksi on jo 1970-luvun alkupuolelta lähtien harjoitettu poliisipiirien välistä yhteistoimintaa, jonka kohteena on ollut varsinainen poliisitoiminta. Poliisipiirijaoitukseen ja poliisin käytettävissä oleviin voimavaroihin ei ole lähiaikoina odotettavissa sellaisia muutoksia, jotka mahdollistaisivat yhteistoiminnasta luopumisen. Tämän vuoksi ehdotetaan, että yhteistoiminta-alueiden muodostamisesta ja yhteistoiminnasta otettaisiin edelleenkin lakiin säännökset. Yhteistoiminta-alue ei kuitenkaan muodostaisi organisaatiotasoa lääninhallituksen ja poliisipiirien välille.

Yhteistoiminnan tarkoituksena on täydentää poliisipiirin toimintaa silloin, kun piirillä ei ole riittäviä voimavaroja itsenäiseen toimintaan. Yhteistoiminta-alueen muodostamisen yhteydessä lääninhallitus määrää yhden alueen poliisipiirin päälliköistä johtamaan yhteistoiminnassa hoidettavaa poliisitointa. Tämä yhteistoiminnan johtaja johtaa yhteistoimintaa ja huolehtii voimavarojen tarkoituksenmukaisesta käytöstä. Yhteistoiminnasta huolimatta alueen kunkin poliisipiirin päälliköllä on vastuu yleisestä järjestyksestä ja turvallisuudesta oman poliisipiirinsä alueella, jolle lääninhallitus yhteistoimintaa koskevassa päätöksessään ole määrännyt tiettyjä yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseen liittyviä tehtäviä yh-

teistoiminnan johtajan vastattaviksi. Yhteistoiminta-alueeseen kuuluvat poliisipiirit hoitavat kukin oman poliisipiirinsä yleishallintoasiat ja lupahallintoasiat.

Asetuksella on tarkoitus säätää Helsingin poliisilaitos määrättyjen tehtävien hoitamista varten suoraan sisäasiainministeriön alaiseksi. Tästä johtuen on tarkoituksenmukaista, että sisäasiainministeriö myös päättää yhteistoiminnasta Helsingin poliisilaitoksen kohdalla. Samoin sisäasiainministeriö päättäisi yhteistoiminnasta ja yhteistoiminnan johtajasta silloin kun kysymys on yhteistoiminta-alueesta, johon kuuluu poliisipiirejä eri lääneistä.

Yhteistoiminta-alueen muodostamisesta päätettäessä on alueen kunnille aina varattava mahdollisuus lausua näkemyksensä suunnitelluista järjestelyistä.

Valtakunnalliset yksiköt

9 § Keskusrikospoliisi. Keskusrikospoliisin asemaan, tehtäviin ja organisaatioon ei ehdoteta muutoksia. Rikollisuuden muotojen muuttumisen johdosta pykälässä ehdotetaan erityisesti painotettavaksi keskusrikospoliisin tehtävää kansainvälisen, järjestäytyneen, ammattimaisen, taloudellisen ja muun vakavan rikollisuuden torjunnassa.

Sisäasiainministeriö määräisi tarkemmin ne asiaryhmät, jotka kuuluisivat keskusrikospoliisin tutkittaviksi. Kun näiden asioiden osalta on rikollisuuden kehityksestä riippuen tarpeen tehdä aika ajoin tarkennuksia, keskusrikospoliisin tehtäväkentän tarkempi määrittäminen ehdotetaan jätettäväksi ministeriön antamien hallinnollisten määräysten varaan.

Sisäasiainministeriö on 8 päivänä tammikuuta 1990 antamallaan määräyksellä 1/90 antanut yleisohjeet keskusrikospoliisin tutkintatoiminnan järjestämisestä. Tarkoituksena on, että sisäasiainministeriön hallinnollisella määräyksellä edelleenkin määrättäisiin päälinjat siitä, milloin keskusrikospoliisi suorittaa tutkinnan itsenäisesti ja milloin yhteistyössä poliisin muun yksikön kanssa sekä miten mahdolliset yhteistyössä ilmenevät ongelmat ratkaistaan. Koska paikallispoliisilla ei kaikkialla ole tarvittavia voimavaroja ja tutkintavalmiutta, on välttämätöntä, että se voi saada keskusrikospoliisilta tutkinta- ja asiantuntija-apua. Tutkintavastuuseen ja tutkintavoimavaroihin liittyvien ongelmien ratkaisemiseksi on tarpeen sää-

tää poliisin lääninjohdolle oikeus yksittäistapaauksessa määrätä tutkinnan järjestämisestä ja siihen liittyvien voimavarojen käyttämisestä.

10 § Suojelupoliisi. Myös suojelupoliisin asema ja tehtävät ehdotetaan säilytettäväksi nykyisellään. Suojelupoliisin työssä on erityisen keskeisellä sijalla valtakunnan turvallisuutta vaarantavien tekojen estäminen ennakolta. Tutkinnan kohdistaminen jo tapahtuneeseen turvallisuusetujen loukkaamiseen on yleensä osoitus ennalta estävän toiminnan jonkinasteisesta epäonnistumisesta. Pykälän kirjoittamistavassa on pyritty ottamaan huomioon ennalta estävän toiminnan korostunut merkitys suojelupoliisin tehtäväalueella.

Ehdotetun pykälän 1 momentin ensimmäisellä virkkeellä tarkoitettaisiin lähinnä valtio- ja maanpetosrikosten torjuntaan kohdistuvaa ennalta estävää toimintaa ja tällaisten rikosten tutkintaa. Säännöksen jälkimmäisellä virkkeellä tarkoitettaisiin niitä toimenpiteitä, jotka ovat tarpeen maahamme kohdistuvan luvattoman tiedustelutoiminnan estämiseksi.

Sisäasiainministeriö on 17 päivänä maaliskuuta 1989 kirjeellään 1260/601/89 määrännyt suojelupoliisin tutkintatehtävät sekä vahvistanut työnjaon keskusrikospoliisin ja suojelupoliisin kesken. Tarkoituksenmukaista on säilyttää tämä työnjako edelleenkin. Suojelupoliisi tutkisi, kuten vuoden 1989 alusta voimaan tulleen esitutkintalainsäädännön jälkeen on tapahtunut, sen toimialaan kuuluvat jutut. Kun suojelupoliisin ja keskusrikospoliisin sekä suojelupoliisin ja paikallispoliisin tutkintavastuu saattaisi olla osittain päällekkäinen, pykälän 2 momentin nojalla sisäasiainministeriö täsmenstäisi työnjaon näiden valtakunnallisten yksiköiden ja paikallispoliisin kesken määräämällä ne asiaryhmät, jotka kuuluvat suojelupoliisin tutkittaviksi.

11 § Liikkuva poliisi. Poliisitoimintaa kehitettäessä on liikenteen valvontaa ja liikenneturvallisuustyötä tehostettava. Jotta myös paikallispoliisin voimavarat saadaan tehokkaasti palvelemaan liikenneturvallisuutta, on paikallispoliisin asiantuntemusta lisättävä ja yhteistoimintaa liikkuvan poliisin kanssa tehostettava. Liikenneturvallisuus on pyrittävä saamaan samantasoiseksi koko valtakunnassa.

Liikenteen valvonnan ja liikenneturvallisuustyön johtamis- ja suunnittelutehtävät on maaliskuun alusta 1991 lukien siirretty sisäasiainministeriöön. Tehtävien siirron yhteydessä siir-

rettiin myös osa liikkuvan poliisin pääosaston henkilöstöstä sisäasiainministeriöön.

Liikkuvan poliisin tehtävät vastaisivat sen nykyisiä tehtäviä. Tehtävistä keskeisimpiä olisivat liikenteen ohjaaminen ja valvonta sekä liikenneturvallisuuden edistäminen. Edellinen tarkoittaisi maanteillä ja vesillä tapahtuvaa näkyvää ja salaista valvontaa, liikenteen ohjaamista esimerkiksi suurissa yleisötilaisuuksissa ja liikenteen syystä tai toisesta ruuhkautuessa sekä puuttumista teillä ja vesillä havaittuun säännösten vastaiseen liikennöintiin. Liikenneturvallisuuden edistäminen tapahtuisi paitsi edellä kuvatun toiminnan yhteydessä myös ennalta estävästi koulutuksen ja valistuksen muodossa.

Liikkuvan poliisin tehtävänä olisi paikallispoliisin tavoin myös ylläpitää yleistä järjestystä ja turvallisuutta sekä toimia rikollisuuden ennalta estämiseksi. Perinteisesti liikkuva poliisi on osallistunut suurten yleisötilaisuuksien järjestyksenpitotehtäviin sekä torjunut ja tutkinut muun muassa metsästyksen ja kalastukseen liittyvää rikollisuutta. Tarkoituksena on, että liikkuva poliisi toimisi edelleenkin näissä tehtävissä.

Liikkuvaa poliisia on käytetty poliisin reservinä silloin, kun paikallispoliisin voimavarat eivät ole riittäneet poikkeuksellisten tehtävien hoitamiseen. Piirikohtaisesta aluevastuusta vapaana yksikkönä liikkuva poliisi soveltuu hyvin poliisi-reserviksi.

12 § Poliisioppilaitokset. Poliisioppilaitokset, poliisiopisto ja poliisikoulu, ehdotetaan säilytettäväksi. Niiden tehtävänä olisi edelleenkin antaa poliisialan ammatillista peruskoulutusta opistoasteella ja ammatillisella korkea-asteella sekä järjestää ammatillista lisäkoulutusta. Lisäksi ne suorittaisivat poliisialaan liittyvää tutkimusta sekä järjestäisivät valinnat poliisikoulutukseen.

Poliisin toimialaan liittyvän tutkimustoiminnan lisääminen opetustoiminnan ohella on käynyt yhä merkittävämmäksi. Tästä ehdotetaan pykälässä nimenomaisesti säädettäväksi.

Poliisioppilaitosten sisäisestä organisaatiosta sekä eri tutkintojen pääsyaatimuksista ja pääasiallisesta sisällöstä ehdotetaan säädettäväksi erillisessä asetuksessa poliisikoulutuksesta. Oppilaitosten johtosäännössä määrättäisiin laitosten hallinnosta, kuten opettajakunnasta ja oppilaskunnasta, niiden kokoonpanosta ja tehtävistä sekä laitosten toiminnan muusta järjestelystä. Poliisioppilaitosten työjärjestyksis-

sä annettaisiin oppilaitosten järjestysmuotoa ja henkilöstön tehtäviä koskevat tarkemmat määräykset.

13 § Muut yksiköt. Nykyisin erilliset poliisiase-, poliisiauto-, poliisivarus- ja poliisiviestivarikot on tarkoitus yhdistää maaliskuun alusta 1992 lukien. Nykyiset poliisiase-, poliisiauto- ja poliisiviestivarikko muodostaisivat uuden varikon. Uudistuksen yhteydessä nykyinen varusvarikko on tarkoitus lakkauttaa. Varikon toiminnan sisältö määriteltäisiin tarkemmin poliisivarikon työjärjestyksessä. Ennen yhdistämisen toteutumista kukin poliisivarikko huolehtisi omalla toimialallaan samoista tehtävistä kuin nykyisinkin eli poliisin kaluston ja välineiden hankinnasta, ylläpitämisestä ja kehittämisestä.

14 § Poliisikoiralaitos. Poliisikoirien hankintaa ja kasvatusta sekä koirien ja koiran käytön kouluttamista varten oleva poliisikoiralaitos on tarpeen ja tarkoituksenmukaista säilyttää erillisenä yksikkönä. Yksikön päätehtävänä olisi edelleenkin kehittää poliisikoiratoimintaa ja antaa poliisikoiratoimintaan liittyvää koulutusta.

Erinäiset säännökset

15 § Poliisin virat. Poliisin virkojen nimistä, kelpoisuusvaatimuksista, virkojen täyttämisestä

ja muusta virkasuhteeseen liittyvästä menettelystä säädettäisiin, siltä osin kuin valtion virkamieslainsäädännön säännökset eivät ole riittäviä, poliisin hallintoa koskevassa asetuksessa. Asetus noudattaisi poliisin virkamiesten osalta valtion henkilöstöhallinnon yleisiä periaatteita.

16 § Tarkemmat säännökset ja määräykset. Pykälässä olisi valtuutus poliisin hallintoa koskevan asetuksen ja poliisikoulutuksesta annettavan asetuksen säätämiseen. Hallintoa koskeva asetus sisältäisi tarkemmat säännökset poliisin organisaatiosta ja tehtävistä. Asetus poliisikoulutuksesta sisältäisi tarkemmat säännökset koulutuksen järjestämisestä.

Sisäasiainministeriölle ehdotetaan annettavaksi oikeus antaa määräyksiä poliisin yksiköiden asemasta ja tehtävistä.

17 § Voimaantulo. Pykälässä on lain voimaantulosäännös. Lailla kumottaisiin poliisilain 2 ja 4—9 §.

2. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen kun se on hyväksytty ja vahvistettu.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

poliisin hallinnosta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

Yleiset säännökset

1 §

Poliisihallinto

Sisäasiainministeriö johtaa poliisitointa koko maassa. Sisäasiainministeriön alainen poliisin aluehallintoviranomainen on lääninhallitus.

Lääninhallitus johtaa poliisitointa läänissä. Lääninhallituksen alaisia poliisin paikallishallintoviranomaisia ovat poliisipiirit. Poliisipiireistä voidaan poliisitoimen tarkoituksenmukaista yhteistoimintaa varten muodostaa yhteistoiminta-alueita.

Sisäasiainministeriön alaisia poliisin valtakunnallisia yksiköjä ovat keskusrikospoliisi, suojelupoliisi, liikkuva poliisi, poliisiopisto, poliisikoulu, poliisivarikko ja poliisikoiralaitos.

Poliisitoimesta Ahvenanmaan maakunnassa on säädetty erikseen.

2 §

Poliisin tehtävä

Poliisin tehtävästä säädetään poliisilain (84/66) 1 §:ssä.

3 §

Neuvottelukunnat

Sisäasiainministeriön ja poliisipiirien sekä poliisipiireistä muodotettujen yhteistoiminta-alueiden yhteydessä toimii neuvottelukuntia.

Neuvottelukuntien tehtävistä ja kokoonpanosta säädetään asetuksella.

Poliisin ylijohdo ja lääninjohto

4 §

Poliisin ylijohdo

Poliisin ylijohdona on sisäasiainministeriön poliisiosasto.

Poliisin ylijohdon tehtävänä on:

1) suunnitella, kehittää ja johtaa poliisitointa koko maassa;

2) kehittää poliisin toimialaa koskevaa lainsäädäntöä, hallintoa, koulutusta ja tutkimusta; sekä

3) huolehtia muista sille säädetyistä tai määrätyistä tehtävistä.

5 §

Poliisin lääninjohto

Poliisin lääninjohtona on lääninhallituksen poliisiosasto tai poliisitoimisto.

Poliisin lääninjohtoon tehtävänä on:

1) suunnitella, kehittää ja johtaa poliisitointa läänissä;

2) huolehtia paikallispoliisin, keskusrikospoliisin ja liikkuvan poliisin yhteistoiminnasta läänissä; sekä

3) huolehtia muista sille säädetyistä tai määrätyistä tehtävistä.

Paikallishallinto

6 §

Paikallispoliisi

Paikallista poliisitointa varten maa jaetaan poliisipiireihin. Poliisipiiriin kuuluu yksi tai useampi kunta.

Poliisipiiriäotuksesta päättää valtioneuvosto lääninhallituksen annettua lausuntonsa.

7 §

Paikallispoliisin tehtävät

Paikallispoliisin tehtävänä on:

1) ylläpitää yleistä järjestystä ja turvallisuutta;

2) toimia rikollisuuden ennalta estämiseksi;

3) tutkia rikoksia ja muita yleistä järjestystä tai turvallisuutta vaarantavia tapahtumia;

4) ohjata ja valvoa liikennettä sekä toimia liikenneturvallisuuden edistämiseksi; ja

5) suorittaa muut poliisille säädetyt tai määrätyt tehtävät.

Paikallispoliisille kuuluvista ulosotto- ja syyttäjän tehtävistä on säädetty erikseen.

8 §

Poliisipiirien yhteistoiminta

Lääninhallitus päättää yhteistoiminta-alueen muodostamisesta asianomaisia kuntia kuuluaan sekä yhteistoiminnassa hoidettavista tehtävistä, yhteistoiminta-alueen johtajasta ja muista johtosuhteista yhteistoiminta-alueella.

Sisäasiainministeriö päättää asianomaista lääninhallitusta kuuluaan yhteistoiminta-alueen muodostamisesta ja ja muista 1 momentissa mainituista tehtävistä silloin, kun yhteistoiminta-alue käsittää Helsingin poliisilaitoksen tai eri lääneihin kuuluvia poliisipiirejä.

Valtakunnalliset yksiköt

9 §

Keskusrikospoliisi

Keskusrikospoliisin tehtävänä on torjua kansainvälistä, järjestäytyntä, ammattimaista, taloudellista ja muuta vakavaa rikollisuutta, suorittaa tutkintaa sekä kehittää rikostorjuntaa ja rikostutkimenetelmiä sekä poliisin tietojärjestelmiä.

Sisäasiainministeriö määrää ne asiaryhmät, jotka kuuluvat keskusrikospoliisin tutkittaviksi. Sisäasiainministeriö määrää myös keskusrikospoliisin ja poliisin muiden yksiköiden välisistä tutkintajärjestelyistä.

Poliisin lääninjohdolla on oikeus yksittäistapauksessa määrätä tutkintajärjestelyistä keskusrikospoliisin ja paikallispoliisin kesken läänissä.

10 §

Suojelupoliisi

Suojelupoliisin tehtävänä on torjua sellaisia hankkeita ja rikoksia, jotka voivat vaarantaa valtio- ja yhteiskuntajärjestystä tai valtakunnan sisäistä tai ulkoista turvallisuutta sekä suorittaa tällaisten rikosten tutkintaa. Sen tulee myös ylläpitää ja kehittää yleistä valmiutta valtakunnan turvallisuutta vaarantavan toiminnan estämiseksi.

Sisäasiainministeriö määrää tarkemmin ne asiaryhmät, jotka kuuluvat suojelupoliisin tutkittaviksi.

11 §

Liikkuva poliisi

Liikkuvan poliisin tehtävänä on:

- 1) ylläpitää yleistä järjestystä ja turvallisuutta;
- 2) ohjata ja valvoa liikennettä sekä toimia liikenneturvallisuuden edistämiseksi;
- 3) toimia rikollisuuden ennalta estämiseksi sekä tutkia rikoksia ja muita yleistä järjestystä ja turvallisuutta vaarantavia tapahtumia; ja
- 4) toimia poliisireservinä.

12 §

Poliisioppilaitokset

Poliisiopiston ja poliisikoulun tehtävänä on antaa poliisin virkatutkintokoulutusta ja muuta koulutusta sekä suorittaa poliisin toimialaan liittyvää tutkimusta.

13 §

Poliisivarikko

Poliisivarikon tehtävänä on hankkia, ylläpitää ja kehittää poliisin kalustoa ja välineitä.

14 §

Poliisikoiralaitos

Poliisikoiralaitoksen tehtävänä on hankkia poliisin käyttöön koiria sekä kehittää poliisikoiratoimintaa ja antaa siihen liittyvää koulutusta.

Erinäiset säännökset

15 §

Poliisin virat

Poliisin viroista ja kelpoisuusvaatimuksista niihin säädetään asetuksella.

16 §

Tarkemmat säännökset ja määräykset

Asetuksella annetaan tarvittaessa tarkemmat säännökset poliisin organisaatiosta ja tehtävistä sekä tämän lain täytäntöönpanosta.

Asetuksella voidaan säätää, että Helsingin poliisilaitos on määrätyissä asioissa suoraan sisäasiainministeriön alainen.

Sisäasiainministeriöllä on oikeus antaa tarkempia määräyksiä poliisin yksiköiden asemasta ja tehtävistä.

17 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 19 .

Tällä lailla kumotaan 18 päivänä helmikuuta 1966 annetun poliisilain (84/66) 2 §, 4—9 §, sellaisina kuin niistä ovat 2 § muutettuna 25 päivänä tammikuuta 1973 ja 29 päivänä marraskuuta 1985 annetuilla laeilla (53/73 ja 901/

85), 4 § osittain muutettuna viimeksi mainituilla laeilla ja 31 päivänä tammikuuta 1985 annetulla lailla (111/85), 5 § osittain muutettuna mainitulla 29 päivänä marraskuuta 1985 annetulla lailla, 7 § muutettuna mainitulla 25 päivänä tammikuuta 1973 annetulla lailla ja 23 päivänä huhtikuuta 1976 annetulla lailla (347/76), 7a § muutettuna mainitulla 25 päivänä tammikuuta 1973 annetulla lailla sekä 19 päivänä joulukuuta 1980 ja 28 päivänä huhtikuuta 1989 annetuilla laeilla (865/80 ja 355/89) sekä 8 § ja 9 § mainitussa 25 päivänä tammikuuta 1973 annetussa laissa.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanemiseksi tarpeellisiin toimenpiteisiin.

Helsingissä 18 päivänä lokakuuta 1991

Tasavallan Presidentti

MAUNO KOIVISTO

Sisäasiainministeri *Mauri Pekkarinen*

Asetus poliisin hallinnosta

Sisäasiainministerin esittelystä säädetään päivänä kuuta 19 poliisin hallinnosta annetun lain 3, 15 ja 16 §:n nojalla:

Poliisin ylijohdo

1 §

Poliisin ylijohdon tehtävistä on säädetty poliisin hallinnosta annetussa laissa (/9), sisäasiainministeriöstä annetussa asetuksessa (206/91) ja poliisikoulutuksesta annetussa asetuksessa (/9).

Poliisin lääninjohto

2 §

Poliisin lääninjohtoon tehtävänä on poliisin hallinnosta annetussa laissa säädettyjen tehtävien lisäksi:

- 1) paikallispoliisin toiminnan ja talouden suunnittelu;
- 2) paikallispoliisin toiminnan johtovastuun järjestäminen; sekä
- 3) toiminnan valvonta seurannan ja tarkastusten avulla.

3 §

Lääninsyyttäjän tehtävistä on säädetty poliisitarkastajasta lääninsyyttäjänä annetussa asetuksessa (736/86) ja lääninhallituksen esittelijöiden tehtävistä lääninhallitusasetuksessa (202/88).

Paikallispoliisi

4 §

Poliisipiirit ovat lääninhallituksen alaisia virastoja. Poliisipiirejä ovat poliisilaitokset ja nimismiespiirit.

Poliisipiirin päällikkönä on poliisilaitoksessa poliisimestari ja nimismiespiirissä nimismies.

Lääninhallitus määrää poliisipiirin toimipaikan sijaintipaikan.

5 §

Poliisipiirin päällikön tehtävänä on, jollei yhteistoiminnassa hoidettavien tehtävien osalta toisin määrätä:

- 1) suunnitella ja johtaa poliisipiirin toimintaa;
- 2) valvoa, että tehtävät hoidetaan taloudellisesti, tarkoituksenmukaisesti ja tehokkaasti;
- 3) seurata olojen kehitystä toimialalla ja tehdä aloitteita toiminnan kehittämiseksi;
- 4) huolehtia yhteistoiminnasta muiden viranomaisten ja yhteisöjen kanssa; sekä
- 5) käsitellä piirin muut tärkeimmät asiat.

6 §

Poliisin hallinnosta annetun lain 8 §:ssä tarkoitetun yhteistoiminta-alueen johtajan tehtävänä on:

- 1) suunnitella ja johtaa yhteistoimintaa yhteistoiminta-alueella;
- 2) valvoa, että yhteistoiminta hoidetaan taloudellisesti, tarkoituksenmukaisesti ja tehokkaasti; sekä
- 3) suorittaa lääninhallituksen yhteistoiminta-alueen muodostamista koskevassa päätöksessä hänellä määräämät muut tehtävät.

7 §

Helsingin poliisilaitos hoitaa suoraan sisäasiainministeriön alaisena sisäasiainministeriön sen hoidettavaksi määräämät tehtävät sekä tehtävät, jotka koskevat:

- 1) poliisilaitoksen toiminnan ja talouden suunnittelua;
- 2) poliisilaitoksen henkilöstöä ja henkilöstön koulutusta; sekä

3) poliisitoiminnan johtovastuun järjestämistä.

8 §

Päätöksessä, jolla muodostetaan poliisin hallinnosta annetun lain 1 §:n 2 momentissa tarkoitettu yhteistoiminta-alue, on määrättävä:

- 1) ne poliisipiirit, jotka muodostavat yhteistoiminta-alueen;
- 2) yhteistoiminnassa hoidettavat tehtävät;
- 3) poliisipiirin päällikkö, joka johtaa yhteistoiminnassa hoidettavaa poliisitoimintaa;
- 4) yhteistoiminta-alueen johtoryhmä ja sen tehtävät; sekä
- 5) muut johtosuhteet yhteistoiminta-alueella.

Valtakunnalliset yksiköt

9 §

Keskusrikospoliisissa voi olla osastoja, toimistoja, rikoslaboratorio ja Ahvenanmaan yksikkö.

Keskusrikospoliisiin tulee poliisin hallinnosta annetussa laissa säädettyjen tehtävien toteuttamiseksi:

- 1) seurata rikollisuutta;
- 2) suorittaa tai suorittuttaa poliisin, syyttäjän tai oikeusviranomaisen pyytämät rikostekniset tutkimukset;
- 3) huolehtia sille säädettyistä tai määrätyistä poliisin tietojärjestelmää ja rekistereitä koskevista tehtävistä; sekä
- 4) toimia kansainvälisen rikospoliisijärjestön (Interpol) kansallisena keskuksena.

Sisäasiainministeriö vahvistaa keskusrikospoliisin aluetoimistojen sijoituspaikkakunnat.

10 §

Suojelupoliisissa voi olla osastoja, toimistoja ja sihteeristö.

Suojelupoliisiin tulee poliisin hallinnosta annetussa laissa säädettyjen tehtävien lisäksi antaa sisäasiainministeriön vahvistamien yleisten perusteiden mukaisesti viranomaisille ja yhteisöille sellaisia ohjeita, neuvoja ja tietoja, jotka ovat tarpeen valtion turvallisuuden ylläpitämiseksi tai siihen kohdistuvien loukkausten estämiseksi.

Sisäasiainministeriö vahvistaa suojelupoliisin piiri- ja aluetoimistojen sijoituspaikkakunnat.

11 §

Liikkuvassa poliisissa voi olla osastoja.

Sisäasiainministeriö vahvistaa liikkuvan poliisin osastojen sijoituspaikkakunnat.

12 §

Keskusrikospoliisin, suojelupoliisin ja liikkuvan poliisin päällikön, poliisiopiston, poliisikoulun ja poliisikoiralaitoksen johtajan sekä poliisivarikon päällikön tehtävänä on huolehtia yksikössään edellä 5 §:ssä mainituista tehtävistä.

Keskusrikospoliisin ja suojelupoliisin päällikön tulee lisäksi pitää yhteyttä ulkomaisiin viranomaisiin.

Neuvottelukunnat

13 §

Sisäasiainministeriön apuna toimii poliisasiain neuvottelukunta yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämistä ja poliisihallinnon kehittämistä koskevien asioiden käsittelyä varten.

Paikallispoliisin apuna toimii poliisitoimen ja siihen liittyvien toimintojen yhteensovittamista varten poliisipiirin neuvottelukunta. Lääninhallitus voi päättää, että poliisipiireistä muodostetulla yhteistoiminta-alueella on yhteinen neuvottelukunta. Poliisin hallinnosta annetun lain 8 §:n 2 momentissa tarkoitettussa tapauksessa päätöksen yhteistoiminta-alueen neuvottelukunnasta tekee sisäasiainministeriö.

14 §

Poliisasiain neuvottelukunnan, poliisipiirin neuvottelukunnan ja yhteistoiminta-alueen neuvottelukunnan tehtävänä on:

- 1) seurata yleistä järjestystä ja turvallisuutta sekä poliisin toimintaa;
- 2) tehdä aloitteita poliisitoiminnan kehittämiseksi;
- 3) antaa lausuntoja poliisia koskevista asioista; sekä
- 4) käsitellä ne muut asiat, jotka sisäasiainministeriö, lääninhallitus, poliisipiiri tai kunta saattaa sen käsiteltäviksi.

15 §

Poliisasiain neuvottelukunnassa on puheenjohtaja, varapuheenjohtaja sekä vähintään 11 ja enintään 19 muuta jäsentä. Kullakin jäsenellä on henkilökohtainen varajäsen.

Valtioneuvosto kutsuu jäsenet ja varajäsenet eri kansalaispiirejä ja poliisitoimintaan liittyviä tärkeimpiä aloja edustavista henkilöistä kolmeksi vuodeksi kerrallaan.

16 §

Poliisiipiirin neuvottelukunnassa on vähintään viisi ja enintään kymmenen jäsentä ja kullakin jäsenellä henkilökohtainen varajäsen. Lääninhallitus vahvistaa jäsenten määrän. Kunnanvaltuusto tai -valtuustot valitsevat neuvottelukunnan jäsenet toimikaudekseen. Lisäksi neuvottelukuntaan kuuluu poliisiipiirin päällikkö. Jos poliisiipiiriin kuuluu useampia kuntia, lääninhallitus määrää kuinka monta jäsentä ja varajäsentä kukin kunnanvaltuusto valitsee neuvottelukuntaan.

Yhteistoiminta-alueen neuvottelukunnan jäsenistä on voimassa mitä 1 momentissa säädetään kuntien edustajista. Poliisiipiirien edustajaksi lääninhallitus määrää yhteistoiminta-alueen yhden poliisiipiirin päällikön.

Neuvottelukunta valitsee keskuudestaan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan. Puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja eivät kuitenkaan voi olla poliisimiehiä.

17 §

Päätöksenteosta ja vaalien toimittamisesta yhteistoiminta-alueen ja poliisiipiirin neuvottelukunnassa noudatetaan soveltuvin osin, mitä kunnallislain (953/76) 27 §:ssä sekä 28 §:n 1 ja 4 momentissa säädetään.

Neuvottelukunnasta on muutoin soveltuvin osin voimassa, mitä komiteoista annetussa valtioneuvoston päätöksessä (218/88) ja sen nojalla määrätään.

Kelpoisuusvaatimukset

18 §

Kelpoisuusvaatimuksista poliisin ylijohdon virkoihin säädetään sisäasiainministeriöstä annetussa asetuksessa ja kelpoisuusvaatimuksista poliisin lääninjohdon virkoihin lääninhallitusasetuksessa.

Ulosottotoimen osastopäällikön, toimistopäällikön ja ulosottoapulaisen kelpoisuusvaatimuksista säädetään ulosottotoimesta annetussa asetuksessa (158/85).

19 §

Yleisenä kelpoisuusvaatimuksena muihin

kuin 18 §:ssä tarkoitettuihin poliisin virkoihin on sellainen taito ja kyky, jota viran menestyksellinen hoitaminen edellyttää.

Tämän lisäksi vaaditaan:

1) nimismieheltä, poliisimestarilta lukuun ottamatta jäljempänä 6 kohdassa mainittujen poliisilaitosten poliimestareita, keskusrikospoliisin päälliköltä, apulaispääliköltä ja rikosylikarkastajalta, Helsingin poliisilaitoksen apulaispoliisimestarilta, Helsingin, Tampereen ja Turun poliisilaitoksen hallinto-osaston johtajalta oikeustieteen kandidaatin tutkinto ja perehtyneisyys tehtäväalueeseen;

2) suojelupoliisin päälliköltä oikeustieteen kandidaatin tutkinto ja perehtyneisyys hallintotehtäviin;

3) apulaisnimismieheltä ja oikeustieteellisten aineiden opettajalta oikeustieteen kandidaatin tutkinto;

4) rikostarkastajalta, keskusrikospoliisin osastopäälliköltä, suojelupoliisin apulaispääliköltä ja osastopäälliköltä, poliisioppilaitoksen johtajalta, apulaisjohtajalta, erikoistutkijalta ja yliopettajalta ylempi korkeakoulututkinto ja perehtyneisyys tehtäväalueeseen;

5) talous- ja suunnitteluosaston johtajalta, keskusrikospoliisin laboratorionjohtajalta, laboratorion apulaisjohtajalta, rikoskemistiltä, rikosinsinööriltä ja tutkijalta, poliisioppilaitoksen opettajalta ajo-opettajaa lukuun ottamatta sekä äidinkielen opettajalta ja psykologilta ylempi korkeakoulututkinto;

6) Haminan, Hangon, Naantalien, Pietarsaaren, Porvoon, Raahan ja Uudenkaupungin poliisilaitoksen poliisimestarilta ja apulaispoliisimestarilta lukuun ottamatta 1-kohdassa mainittua apulaispoliisimestaria, toimistonjohtajalta, keskusrikospoliisin toimistopäälliköltä, suojelupoliisin ylikarkastajalta ja tarkastajalta sekä muilta kuin edellä mainituilta päällystöön kuuluvilta poliisimiehiltä korkeakoulututkinto ja perehtyneisyys tehtäväalueeseen tai poliisipäällystön virkatutkinto;

7) alipäällystöön kuuluvilta poliisimiehiltä korkeakoulututkinto ja perehtyneisyys tehtäväalueeseen tai poliisialipäällystön virkatutkinto;

8) nuoremmalta konstaapelilta poliisin perustutkinnon perusjakso 1:n suorittaminen tai kokekaskurssi;

9) muulta poliisimiehistöön kuuluvalla poliisin perustutkinto tai poliisimiehistön virkatutkinto.

Virkojen täyttäminen ja virkavapauden myöntäminen

20 §

Keskusrikospoliisin päällikön sekä suojelupoliisin päällikön ja apulaispäällikön nimittää tasavallan presidentti valtioneuvoston esityksestä, joka tehdään virkaa haettavaksi julistamatta.

Valtioneuvosto nimittää lääninhallituksen esityksestä Helsingin poliisilaitoksen poliisimestarin, keskusrikospoliisin esityksestä keskusrikospoliisin apulaispäällikön, suojelupoliisin esityksestä suojelupoliisin osastopäällikön sekä yksikön annettua asiasta lausunnon poliisiopiston johtajan.

Sisäasiainministeriö nimittää poliisikoulun johtajan ja apulaisjohtajan, poliisiopiston apulaisjohtajan, poliisikoiralaitoksen johtajan ja poliisivarikon päällikön yksikön annettua asiasta lausunnon sekä lääninhallituksen esityksestä Helsingin poliisilaitoksen apulaispoliisimestarin.

21 §

Lääninhallitus nimittää nimismiehen, muun kuin 20 §:n 2 momentissa mainitun poliisimestarin, apulaisnimismiehen ja muun kuin 20 §:n 3 momentissa mainitun apulaispoliisimestarin.

22 §

Poliisilaitos, nimismiespiiri, keskusrikospoliisi, suojelupoliisi, poliisiopisto, poliisikoulu, poliisikoiralaitos ja poliisivarikko nimittävät muut kuin 20 ja 21 §:ssä mainitut alaisensa virkamiehet sekä ottavat työsuhteessa olevan henkilökunnan.

Liikkuvan poliisin päällikkö nimittää liikkuvan poliisin ylikomisarion ja komisarion sekä liikkuvan poliisin osasto muun alaisensa virkamiehen. Liikkuvan poliisin osasto ottaa myös työsopimussuhteessa olevan henkilökuntansa.

23 §

Vanhemman rikoskonstaapelin, vanhemman konstaapelin ja nuoremman konstaapelin virka voidaan täyttää sitä haettavaksi julistamatta.

24 §

Virkavapauden myöntää nimittävä viranomaislainen 2—4 momentissa säädetyin poikkeuksin.

Valtioneuvosto myöntää virkavapauden 20 §:n 1 momentissa mainitulle virkamiehelle ja sisäasiainministeriö 20 §:n 2 momentissa mainitulle virkamiehelle.

Sisäasiainministeriö myöntää kuitenkin tasavallan presidentin nimittämälle virkamiehelle virkavapauden, jonka saamiseen virkamiehellä on lain tai virkaehtosopimuksen nojalla oikeus, ja muun virkavapauden, joka kestää enintään vuoden.

Lääninhallitus, poliisiopisto ja poliisikoulu myöntävät virkavapauden myös sisäasiainministeriön ja liikkuvan poliisin osasto myös liikkuvan poliisin päällikön sekä poliisilaitos ja nimismiespiiri myös lääninhallituksen nimittämälle alaiselleen virkamiehelle silloin kun on kyse virkavapaudesta, jonka saamiseen virkamiehellä on lain tai virkaehtosopimuksen nojalla oikeus.

25 §

Viransijaisen ottaa se viranomaislainen, joka on virkavapauden myöntänyt.

Viran väliaikaisen hoitajan ottaa nimittävä viranomaislainen. Niihin virkoihin, joihin tasavallan presidentti nimittää, ottaa viran väliaikaisen hoitajan kuitenkin valtioneuvosto. Niihin virkoihin, joihin valtioneuvosto nimittää, ottaa viran väliaikaisen hoitajan sisäasiainministeriö.

Eroamisikä

26 §

Alipäällystään ja miehistöön kuuluva virkamies on velvollinen eroamaan virastaan täyttäessään 60 vuotta.

Keskusrikospoliisin, suojelupoliisin, liikkuvan poliisin, poliisiopiston, poliisikoulun ja poliisikoiralaitoksen poliisipäällystään kuuluva sekä paikallispoliisin poliisipäällystään kuuluva virkamies, nimismiestä ja apulaisnimismiestä lukuun ottamatta, on velvollinen eroamaan virastaan täyttäessään 63 vuotta.

Erinäiset säännökset

27 §

Poliisipiiriin päällikön vuosiloman vahvistaa lääninhallitus. Poliisin muun henkilöstön vuosiloman vahvistamisesta on voimassa, mitä yksikön työjärjestyksessä on määrätty.

28 §

Lääninhallitus irtisanoo valtion virkamieslain (755/86) 47 §:ssä säädettyllä perusteella poliisipiirin nimittämän virkamiehen. Muulla perusteella ja muun virkamiehen irtisanoo nimittävä viranomainen.

29 §

Poliisimies ei saa toimia muun syytetyn kuin lähiomaisensa avustajana tai asiamiehenä.

Jos syytetyn henkilökohtainen läsnäolo tuomioistuimessa ei ole välttämätön, poliisimiehellä on kuitenkin oikeus syytteen oikeaksi myöntämistä varten esiintyä syytetyn asiamiehenä. Tästä tehtävästä poliisimies ei saa ottaa palkkiota eikä muutakaan korvausta todellisia kuluja lukuun ottamatta.

30 §

Keskusrikospoliisilla, suojelupoliisilla, liikkuvalla poliisilla, poliisiopistolla, poliisikoululla, poliisikoiralaitoksella, poliisivarikolla ja poliisi-
piirillä tulee olla työjärjestys, jonka yksikkö vahvistaa.

Yhteistoiminta-alueella tulee olla ohjesääntö, jonka vahvistaa lääninhallitus. Poliisin hallinnosta annetun lain 8 §:n 2 momentissa tarkoitettussa tapauksessa ohjesäännön vahvistaa kuitenkin sisäasiainministeriö.

Työjärjestyksessä voidaan määrätä yksikön jakautumisesta osastoihin ja toimistoihin sekä muihin yksikköihin, virkamiesten tehtävistä ja työnjaon järjestämisestä. Työjärjestyksessä määrätään asiat, jotka ratkaistaan esittelystä. Työjärjestyksessä voidaan myös antaa asetuksella yksikön päällikön ratkaistaviksi säädettyjä asioita yksikön muun virkamiehen ratkaistaviksi.

31 §

Liikkuvan poliisin alipäällystön ja miehistön lääkärintarkastus suoritetaan kerran vuodessa valtion kustannuksella.

32 §

Suojelupoliisin palveluksessa olevan on annettava kirjallinen vaitiololupaus siten kuin työjärjestyksessä tarkemmin määrätään.

33 §

Sisäasiainministeriö päättää poliisiin perustettujen virkojen sijoittamisesta, jollei siitä ole virkaa perustettaessa erikseen säädetty.

34 §

Poliisipiirin nimen muuttamisesta päättää sisäasiainministeriö.

35 §

Helsingin poliisilaitoksen poliisimestarilla on poliisikomentajan, keskusrikospoliisin ja suojelupoliisin päälliköllä sekä poliisiopiston johtajalla poliisineuvoksen ja poliisitarkastajalla lääninpoliisineuvoksen arvonimi.

36 §

Tasavallan presidentin ja valtioneuvoston nimittämää poliisin virkamiestä syytetään virarikoksesta hovioikeudessa.

37 §

Poliisille kuuluvien erityistä ammattitaitoa vaativien tehtävien suorittamista varten voi sisäasiainministeriö ja lääninhallitus sisäasiainministeriön antamien ohjeiden mukaan muodostaa poliisin henkilöstöstä erityisryhmiä.

Voimaantulo

38 §

Tämä asetus tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

Tällä asetuksella kumotaan 16 päivänä elokuuta 1973 annettu asetus poliisihallinnon neuvottelukunnista (675/73) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen sekä 23 päivänä elokuuta 1985 annetun poliisiasetuksen (737/85) 4 ja 6 §, 4 luku, 14—18 §, 14 ja 16 §:n edellä oleva väliotsikko, 19 §:n 1 momentti, 21—26 §, 23 §:n edellä oleva väliotsikko, 44 §, 7—10 luku ja 69 §, sellaisina kuin niistä ovat 6 § osittain muutettuna 17 päivänä tammikuuta 1986 annetulla asetuksella (47/86), 4 luku, 16 ja 26 § sekä 8—10 luku osittain muutettuina 23 päivänä joulukuuta 1987 annetulla asetuksella (1162/87), 17, 18 ja 22 § viimeksi mainitussa asetuksessa sekä 7 luku muutettuna viimeksi mainitulla asetuksella ja 22 päivänä elokuuta 1986, 29 päivänä joulukuuta 1988, 9 päivänä maaliskuuta 1990 ja 17 päivänä elokuuta 1990 annetuilla asetuksilla (635/86, 1336/88, 249/90 ja 688/90).

Asetus poliisikoulutuksesta

Sisäasiainministerin esittelystä säädetään poliisin hallinnosta päivänä _____ kuuta 199
annetun lain (/9) 16 §:n nojalla:

Yleistä

1 §

Sisäasiainministeriö johtaa poliisin koulutusta ja poliisin toimialaan liittyvää tutkimusta.

Poliisiopisto ja poliisikoulu (*poliisioppilaitokset*) huolehtivat valtakunnallisesta poliisin koulutuksesta ja tutkimustoiminnasta.

Poliisin valtakunnalliset yksiköt huolehtivat kukin omaan toimialaansa liittyvästä koulutuksesta.

Lääninhallitukset huolehtivat alueellisesta ja poliisipiirit paikallisesta koulutuksesta.

2 §

Poliisin yliohtona sisäasiainministeriö:

1) määrittelee poliisin henkilöstön koulutuksen ja tutkimustoiminnan toimintaperiaatteet ja toimintalinjat;

2) suunnittelee ja kehittää poliisin henkilöstön koulutusta sekä seuraa koulutuksen vaikutavuutta;

3) laatii poliisihallinnon vuotuisen koulutusohjelman ja tutkimusohjelman;

4) vahvistaa yleiset pääsyaatimukset poliisialipäällystön ja poliisipäällystön virkatutkintokoulutukseen sekä virkatutkintokoulutuksen opetussuunnitelmat;

5) vahvistaa työnjaon oppilaitosten ja koulutusta antavien muiden yksiköiden kesken; sekä

6) valvoo koulutuksen ja tutkimustoiminnan toteuttamista.

3 §

Poliisioppilaitosten tehtävänä on:

1) valita opiskelijat oppilaitoksissa annettavaan koulutukseen;

2) antaa poliisialan ammatillista peruskoulutusta opistoasteella ja ammatillisella korkeasteella;

3) järjestää ammatillista lisäkoulutusta; sekä

4) suorittaa ja kehittää poliisin toimintaan liittyvää tutkimusta.

4 §

Poliisikoiralaitoksen tehtävänä on poliisin hallinnosta annetun lain (/9) 14 §:ssä säädettyjen tehtävien lisäksi antaa poliisimiehille tietoa ja käytännön opetusta poliisikoiran hoidossa ja sen käyttämisessä poliisille kuuluvan tehtävän suorittamisessa.

5 §

Poliisin lääninjohto huolehtii sen toteutettavaksi määrätystä sekä muusta poliisin henkilöstön koulutuksesta läänissä.

6 §

Keskusrikospoliisi, suojelupoliisi, liikkuva poliisi ja Helsingin poliisilaitos huolehtivat niiden toteutettavaksi määrätystä koulutuksesta.

Johtokunta ja valintalautakunta

7 §

Koulutuksen kehittämistä ja valvontaa varten poliisioppilaitoksilla on yhteinen johtokunta. Sisäasiainministeriö kutsuu johtokuntaan kolmeksi kalenterivuodeksi kerrallaan puheenjohtajan, varapuheenjohtajan ja seitsemän muuta jäsentä sekä heille kullekin henkilökohdaisen varajäsenen. Heistä osan tulee olla aikuiskoulutukseen ja osan poliisitoimeen perehtyneitä. Johtokunta voi ottaa sihteerin ja kuulla asiantuntijoita.

Sisäasiainministeriön poliisiosaston kehittämisyksikön päälliköllä ja koulutuspäälliköllä, oppilaitosten johtajilla ja apulaisjohtajilla on läsnäolo-oikeus ja puhevalta johtokunnan kokouksessa.

8 §

Johtokunnan tehtävänä on:

- 1) ohjata ja valvoa oppilaitosten toimintaa sekä niissä annettavaa opetusta;
- 2) tehdä aloitteita koulutuksen ja oppilaitosten toiminnan kehittämiseksi;
- 3) käsitellä poliisihallinnon vuotuinen koulutusohjelma;
- 4) käsitellä ehdotukset yleisiksi pääsyvaatimuksiksi alipäällystön ja päällystön virkatutkintokoulutukseen sekä virkatutkintokoulutuksen opetussuunnitelmiksi;
- 5) käsitellä merkittävät oppilaitosten kehittämissuunnitelmat ja -hankkeet; sekä
- 6) käsitellä muut oppilaitosten toimialaan liittyvät laajat ja periaatteelliset asiat.

9 §

Poliisikokelaiden ja opiskelijoiden valitsemista varten poliisioppilaitoksilla on yksi tai useampi valintalautakunta. Sisäasiainministeriö kutsuu valintalautakuntaan kolmeksi kalenterivuodeksi kerrallaan puheenjohtajan, varapuheenjohtajan ja seitsemän muuta jäsentä sekä heille kullekin henkilökohtaisen varajäsenen. Heistä osan tulee olla aikuiskoulutukseen ja osan poliisitoimeen perehtyneitä.

10 §

Johtokunnan ja valintalautakunnan kutsuu koolle puheenjohtaja ja hänen estyneenä ollessaan varapuheenjohtaja.

Johtokunta ja valintalautakunta on päätösvaltainen, kun läsnä on vähintään viisi jäsentä, joista yksi on puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja.

Johtokunnasta ja valintalautakunnasta on muutoin voimassa, mitä valtion komiteoista on määrätty.

Tutkimot ja opiskelijavalinnat

11 §

Virkatutkintoja ovat poliisin perustutkinto sekä poliisialipäällystön ja poliisipäällystön virkatutkinnot. Perustutkinto on kaksiosainen. Siinä on perusjakso 1 ja perusjakso 2.

Perustutkintoa suorittava on perusjakso 1:n ajan *poliisikokelas*.

Opiskelija on poliisioppilaitoksessa opiskeleva poliisikokelasta lukuun ottamatta.

12 §

Sisäasiainministeriö vahvistaa poliisin virkatutkintojen pituudet sekä oppilaitosten johtokunnan esityksestä alipäällystön ja päällystön virkatutkintokoulutuksen yleiset pääsyvaatimukset, opetussuunnitelmat ja tutkintovaatimukset sekä poliisin perustutkinnon opetussuunnitelmat.

13 §

Poliisin perustutkintoa suorittamaan voidaan hyväksyä henkilö, joka on:

- 1) täyttänyt 18 vuotta;
- 2) suorittanut vähintään kouluasteen ammatillisen tutkinnon tai lukion oppimäärän taikka ylioppilastutkinnon;
- 3) elämäntavoiltaan, terveydentilaltaan ja henkilökohtaisilta ominaisuuksiltaan poliisimieheksi sopiva;
- 4) suorittanut varusmiespalveluksen;
- 5) saanut reservin upseeri- tai aliupseerikoulutuksen taikka sotilaspoliisikoulutuksen;
- 6) saanut B-luokan ajoneuvon ajo-oikeuden; sekä
- 7) suorittanut hyväksytysti valintakokeen.

Edellä 1 momentin 4 ja 5 eivät koske naisia eivätkä niitä, joilla on Ahvenanmaan kotiseutuoikeus. Valintalautakunta voi erityisestä syystä myöntää poikkeuksia 1 momentin 2, 5 ja 6 kohdassa säädetyistä vaatimuksista.

14 §

Poliisimies voidaan määrätä suorittamaan poliisin perustutkinnon perusjakso 2:ta hänen palveltuaan poliisimiehenä perusjakso 1:n suorittamisen jälkeen vähintään vuoden.

Alipäällystön virkatutkintoa suorittamaan voidaan hyväksyä poliisin perustutkinnon suorittanut poliisimies, joka perusjakso 1:n suorittamisen jälkeen on toiminut poliisimiehenä vähintään kuusi vuotta ja joka on suorittanut hyväksytysti valintakokeen.

Päällystön virkatutkintoa suorittamaan voidaan hyväksyä poliisimies, joka alipäällystön virkatutkinnon suorittamisen jälkeen on toimi-

nut poliisimiehenä vähintään kolme vuotta ja joka on suorittanut hyväksytysti valintakokeen.

Erottaminen ja koulutuksen keskeyttäminen

15 §

Jos poliisikokelas tai opiskelija on rikkonut poliisioppilaitoksen järjestyssääntöä, voi oppilaitoksen johtaja antaa hänelle huomautuksen.

Oppilaitoksen johtaja voi antaa poliisikokelaalle tai opiskelijalla huomautuksen tai erottaa hänet koulutuksesta, jos hän koulutukseen pyrkiessään on jättänyt ilmaisematta itseään koskevan, poliisin ammattiin soveltuvuutta koskevan olennaisen seikan tai jos hän ei enää täytä 13 §:n 1 momentin 3 kohdassa säädettyjä edellytyksiä taikka jos poliisikokelas tai opiskelija koulutuksen aikana osoittaa ilmeistä kykenemättömyyttä tai haluttomuutta opetuksen osallistumisessa.

Päätös voidaan panna heti täytäntöön.

16 §

Poliisioppilaitoksen johtaja voi keskeyttää poliisikokelaan tai opiskelijan hakemuksesta tämän opiskelun.

Oppilaitoksen johtaja voi keskeyttää poliisikokelaan tai opiskelijan opiskelun, jos tämä ei sairauden vuoksi voi menestyksellisesti jatkaa opiskeluaan tai jos opiskelun keskeyttämiseen on muu erityisen painava syy.

17 §

Ennen 15 tai 16 §:ssä tarkoitetun päätöksen tekemistä on poliisikokelaalle tai opiskelijalle varattava tilaisuus tulla kuulluksi.

18 §

Poliisikokelas tai opiskelija saa vaatia sisäasiainministeriöltä oikaisua päätökseen, jolla hänet on erotettu koulutuksesta tai jolla hänen opiskelunsa on keskeytetty. Oikaisuvaatimus on tehtävä kirjallisesti 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaamisesta.

Päätökseen, johon saadaan hakea oikaisua, on liitettävä oikaisuvaatimusosoitus.

Oikaisuvaatimus on käsiteltävä kiireellisenä.

Erinäiset säännökset

19 §

Opiskelijalle suoritetaan opiskeluajalta kiin-

teä palkkaus, jollei sisäasiainministeriö erityisistä syistä toisin määrää. Poliisikokelas saa opiskeluajalta sisäasiainministeriön vahvistaman päivärahana.

Poliisikokelaalle ja opiskelijalle järjestetään opiskeluaikana asunto ja ruoka. Poliisikokelas ja virkatutkintokoulutuksessa oleva saavat opiskeluaikana myös maksuttoman terveyden- ja sairaanhoidon, mikäli hoidon tarve on ilmennyt opiskeluaikana.

Sisäasiainministeriö antaa määräykset 2 momentissa tarkoitetuista eduista muun koulutuksen osalta.

20 §

Poliisioppilaitoksen johtaja voi määrätä poliisikokelaita ja opiskelijoita suorittamaan koulutukseen liittyvinä harjoituksina poliisille kuuluvia tehtäviä poliisin muun yksikön apuna.

Sisäasiainministeriö voi määrätä poliisikokelaita ja opiskelijoita suorittamaan myös muita kuin koulutukseen liittyviä poliisille kuuluvia tehtäviä.

21 §

Poliisikoulutukseen voidaan sisäasiainministeriön suostumuksella ottaa opiskelemaan muitakin kuin poliisin henkilöstöön kuuluvia.

22 §

Kelpoisuusvaatimuksista poliisioppilaitosten virkoihin, virkoihin nimittämisestä, virkamiesten ja työsopimussuhteessa olevan henkilöstön ottamisesta, virkavapauden myöntämisestä, eroamisesta sekä virkatutkintojen tuottamasta kelpoisuudesta säädetään poliisin hallinnosta annetussa asetuksessa (/ 9).

23 §

Poliisioppilaitosten työjärjestyksessä määrätään opettajakunnasta ja oppilaskunnasta sekä niiden tehtävistä, opiskelijavalinnoista, oppilasarvioinnin perusteista, opiskelijoiden oikeudellisesta asemasta sekä koulutuksen toimeenpanosta. Työjärjestyksen vahvistaa sisäasiainministeriö oppilaitosten johtokunnan esityksestä.

Oppilaitoksen sisäisestä järjestyksestä määrätään järjestyssäännössä, jonka johtokunta vahvistaa oppilaitoksen esityksestä.

24 §

Valintalautakunnan virkatutkintokoulutukseen valintaa koskevaan päätökseen voi koulu-

tukseen hakenut hakea muutosta valittamalla sisäasiainministeriöltä 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksi saamisesta. Sisäasiainministeriön asiassa tekemään päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

25 §

Opettajakunnan oppilasarviointia koskevaan ratkaisuun voi poliisikokelas ja opiskelija tehdä oikaisuvaatimuksen oppilaitoksen johtajalle. Johtajan asiassa tekemään ratkaisuun poliisikokelas ja opiskelija saa hakea valittamalla muutosta sisäasiainministeriöltä 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksi saamisesta. Sisäasiainministeriön asiassa tekemään ratkaisuun ei saa hakea muutosta valittamalla.

26 §

Poliisioppilaitoksen opetuskielenä on suomi. Koulutustilaisuuksia järjestetään tarvittaessa myös ruotsin kielellä ja erityistapauksissa muullakin kielellä.

27 §

Sisäasiainministeriö antaa tarkemmat määräykset ja ohjeet tämän asetuksen soveltamisesta.

Voimaantulo

28 §

Tämä asetus tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 199 _____.

Tällä asetuksella kumotaan 23 päivänä elokuuta 1985 annetun poliisiasetuksen (737/85) 27—35 § ja niiden edellä oleva väliotsikko sekä 71 §, sellaisina kuin niistä ovat 27 § muutettuna 17 päivänä tammikuuta 1986 ja 23 päivänä joulukuuta 1987 annetuilla asetuksilla (47/86 ja 1162/87), 28, 32, 34 ja 35 § 29 päivänä joulukuuta 1988 annetussa asetuksessa (1336/88) 29 § osittain muutettuna mainitulla 23 päivänä joulukuuta 1987 annetulla asetuksella, 33 § osittain muutettuna viimeksi mainitulla asetuksella ja mainitulla 29 päivänä joulukuuta 1988 annetulla asetuksella sekä 71 § mainituksessa 23 päivänä joulukuuta 1987 annetussa asetuksessa.